

№ 25 БАСПАСӨЗ РЕЛИЗИ

Қаржы нарығындағы ахуал туралы

2017 жылғы 23 тамыз

Алматы қ.

1. 2017 жылғы шілдедегі инфляция және инфляциялық күтулер

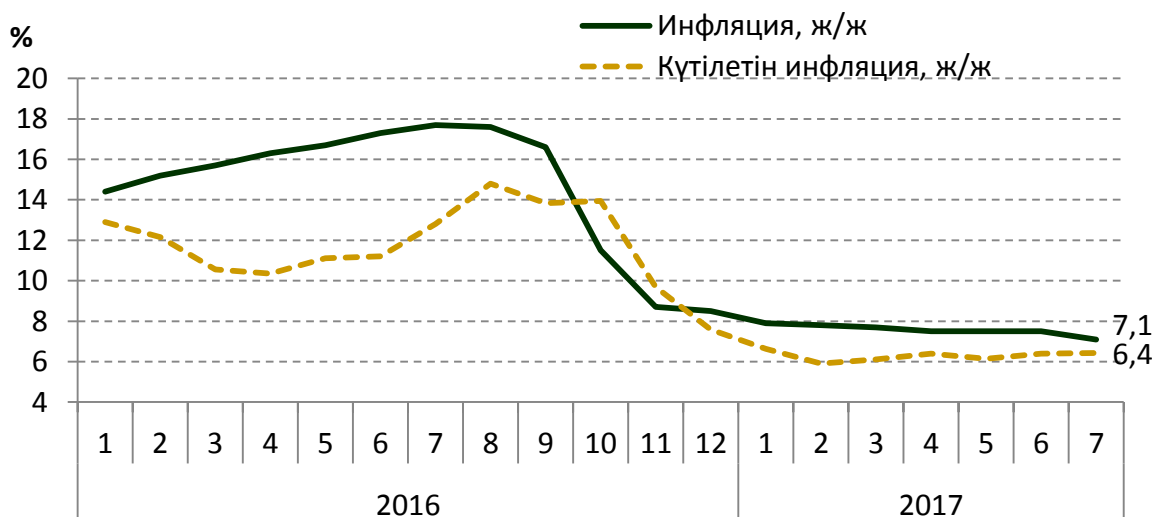
Қазақстан Республикасының Ұлттық экономика министрлігі Статистика комитетінің деректері бойынша 2017 жылғы шілдеде инфляция 0,1% болды. Азық-түлік тауарларының бағасы 0,5%-ға төмендеді, азық-түлікке жатпайтын тауарлар және ақылы қызметтер тиісінше 0,4%-ға және 0,5%-ға көтерілді. Ағымдағы жылдың басынан бастап инфляция 3,8% (2016 жылғы қаңтар-шілде – 2,5%) деңгейінде қалыптасты.

Жылдық инфляция 7,1% деңгейге дейін төмендеді және 2017 жылға арналған 6-8% нысаналы дәліз шегінде тұр.

Халық арасында жүргізілген пікіртерім нәтижелері бойынша инфляцияның бір жылдан кейін күтілетін сандық бағасы 2017 жылғы шілдеде 6,4% болды (1-график).

1-график

Инфляция және күтілетін инфляция

Дереккөзі: Қазақстан Республикасы Ұлттық экономика министрлігінің Статистика комитеті, GfK Kazakhstan

2. 2017 жылғы шілдедегі халықаралық резервтер және ақша агрегаттары

2017 жылғы шілдеде Ұлттық Банктің жалпы халықаралық резервтері 32,9 млрд. АҚШ доллары, оның ішінде шетел валютасындағы активтер – 21,5 млрд. АҚШ доллары, алтындағы активтер – 11,4 млрд. АҚШ доллары болды.

2017 жылғы шілдеде елдің халықаралық резервтері, тұтастай алғанда, Ұлттық қордың шетел валютасындағы активтерін (57,9 млрд. АҚШ доллары) қоса алғанда, 90,8 млрд. АҚШ доллары болды.

Ұлттық Банктің халықаралық резервтері және Ұлттық қор активтері көлемінің өзгеруі негізінен республикалық бюджетке кепілдік берілген және нысаналы трансферттердің бөлінуіне, оның ішінде «Проблемалық кредиттер қоры» АҚ-ты капиталдандыру үшін, Үкіметтің Ұлттық Банктегі шоттарына валютаның түсуіне, банктердің корреспонденттік шоттарындағы шетел валютасындағы қалдықтардың ұлғаюына, Ұлттық қордың активтерін толықтыру бойынша операцияларға, Үкіметтің сыртқы борышына қызмет көрсетуге, сондай-ақ банктермен жасалған валюталық-пайыздық своп операцияларының бір бөлігін аяқтауға байланысты.

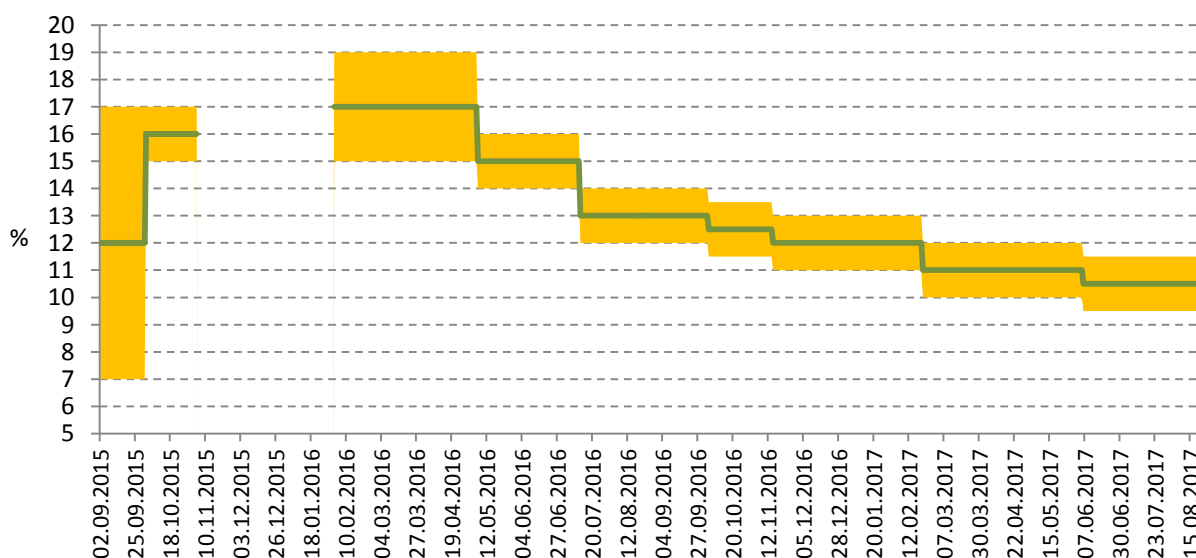
2017 жылғы шілдеде ақша базасы 5,5%-ға кеңейіп, 5 459,6 млрд. теңге болды. Тар ақша базасы, яғни екінші деңгейдегі банктердің Ұлттық Банктегі мерзімді депозиттерін есептемегендегі ақша базасы, 5 209,0 млрд. теңгеге дейін 7,1%-ға кеңейді.

3. Ұлттық Банктің ақша-кредит саясаты саласындағы операциялары

Ұлттық Банктің шешімімен базалық мөлшерлеме 18 шілдеден бастап жылдық 10,5% деңгейінде сақталды, ал 22 тамыздан бастап ол +/-1%¹ дәлізбен жылдық 10,25% деңгейге дейін төмендетілді (2-график).

2-график

Базалық мөлшерлеменің және оның пайыздық дәлізінің серпіні

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары (ашық нарықтағы операциялар). Қысқа мерзімді ноттар эмиссиясының көлемі 2017 жылғы шілдеде 6 420,5 млрд. теңге болды (1-кесте).

¹ Ресми қайта қаржыландыру мөлшерлемесі бір мезгілде осыған ұқсас деңгейге (10,25%) дейін төмендейді

1-кесте

Қазақстан Ұлттық Банкінің қысқа мерзімді ноттары

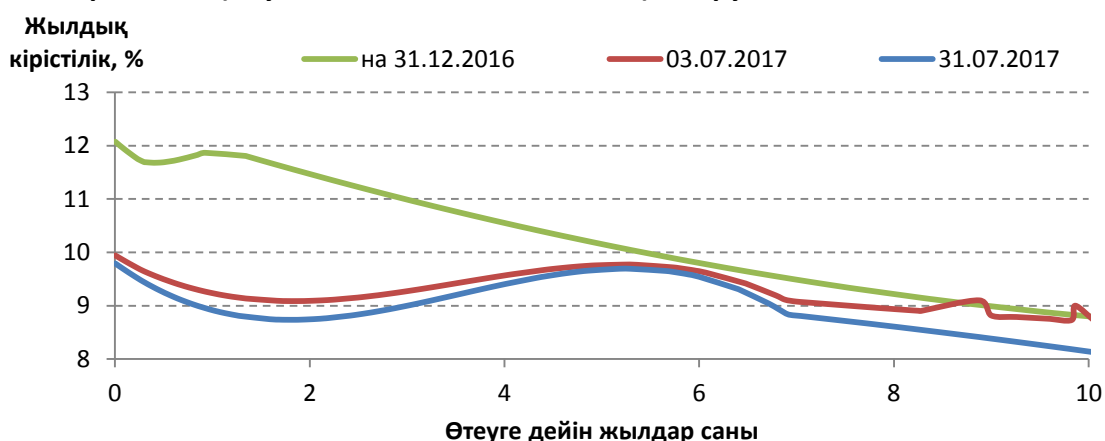
Айналыс мерзімі	Аукциндар саны	Көлемі (млрд. теңге)	Кірістілік, %
7 күн	20	5 768,2	9,76
1 ай	4	477,2	9,65
3 ай	1	72,0	9,27
6 ай	1	65,6	9,09
1 жыл	1	37,6	8,90

Айналыстағы ноттар көлемі 2017 жылғы шілденің соңында 3 090,6 млрд. теңге болды.

2017 жылғы шілденің қорытындылары бойынша мемлекеттік бағалы қағаздар мөлшерлемелерінің кірістіліктің қисығы бойынша төмендеуі байқалады (3-график).

3-график

Кірістіліктің тәуекелсіз қисық сызығының өзгеруі

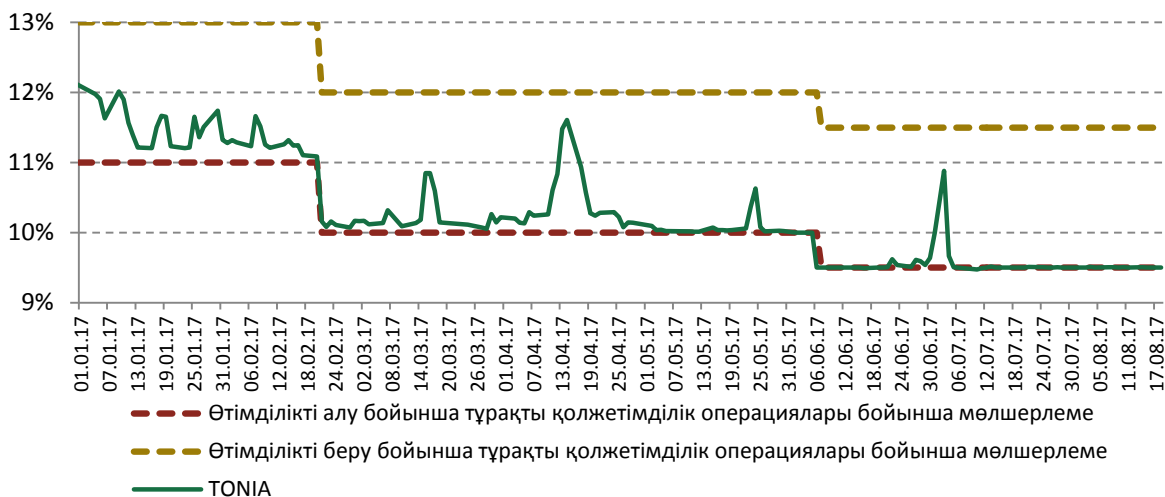
Тұрақты қолжетімді ақша-кредит саясатының құралдары. 2017 жылғы шілденің соңында тікелей РЕПО операциялары бойынша Ұлттық Банктің ашық позициясының көлемі 266,1 млрд. теңге, кері РЕПО операциялары бойынша – 175,7 млрд. теңге, Ұлттық Банктегі банктік депозиттер – 209,6 млрд. теңге болды.

Ұлттық Банктің ақша нарығындағы операцияларының сальдосы (Ұлттық Банктің ашық позициясы) ашық нарықтағы операциялар бойынша және тұрақты қолжетімді құралдар бойынша бір айда төмендеді және 31 шілдедегі жағдай бойынша 1,8 трлн. теңге болды.

Ақша нарығындағы ақша-кредит саясатының операцияларын жүргізу кезінде таргеттелетін (нысаналы) мөлшерлеме болып табылатын TONIA индикаторы² базалық мөлшерлемеленің пайыздық дәлізінің төменгі шегіне жақын болды (4-график). Орташа алынған мән жылдық 9,60% деңгейінде (2017 жылғы маусымда – 9,60%) болды.

² биржада МБҚ-мен автоматты РЕПО секторында жасалған, РЕПО-ны мерзімі бір жұмыс күніне ашу мәмілелері бойынша орташа алынған пайыздық мөлшерлеме

4-график
Таргеттелетін индикатордың серпіні, %

4. 2017 жылғы шілдедегі валюта нарығы

2017 жылғы шілдеде теңгенің айырбастау бағамы бір АҚШ доллары үшін 320,00-328,52 теңге аралығында өзгерді. 2017 жылғы шілденің соңында теңгенің АҚШ долларына қатысты биржалық бағамы бір айда 1,8%-ға әлсіреп (жыл басынан 1,6%-ға нығайтып), бір АҚШ доллары үшін 328,07 теңге болды.

2017 жылғы шілдеде KZT/USD валюталық жұбы бойынша операциялардың жалпы көлемі 11,9%-ға төмендеп, 11,9 млрд. АҚШ долларын құрады, оның ішінде Қазақстан қор биржасындағы биржалық сауда-саттықтың көлемі бір айда 3,1 млрд. АҚШ долларына дейін 11,8%-ға, биржадан тыс валюта нарығында операциялардың көлемі 8,8 млрд. АҚШ долларына дейін 12,0%-ға азайды.

Айырбастау пункттерінде қолма-қол АҚШ долларын нетто-сатып алу көлемі 415,7 млн. АҚШ долларын құрады.

5. 2017 жылғы шілденің соңындағы жағдай бойынша депозит нарығы

Резиденттердің депозиттік ұйымдардағы депозиттерінің көлемі бір айда 1,2%-ға төмендеп, 2017 жылғы шілденің соңында 17 640,2 млрд. теңгені құрады. Заңды тұлғалардың депозиттері 9 699,5 млрд. теңгеге дейін 3,6%-ға қысқарды, жеке тұлғалардың депозиттері 7 940,7 млрд. теңгеге дейін 1,8%-ға ұлғайды.

Ұлттық валютадағы депозиттердің көлемі 9 072,9 млрд. теңгені (бір айда 0,6%-ға ұлғайды) құрады, шетел валютасындағы депозиттер 8 567,3 млрд. теңгеге дейін 3,1%-ға төмендеді. Долларлану деңгейі шілдеде 49,5%-дан 48,6%-ға дейін төмендеді.

Заңды тұлғалардың ұлттық валютадағы депозиттері 2017 жылғы шілдеде өзгерген жоқ және 5 487,0 теңге болды (заңды тұлғалар депозиттерінің 56,6%-ы), шетел валютасындағы депозиттер 4 212,5 млрд. теңгеге дейін 7,9%-ға төмендеді.

Жеке тұлғалардың теңгемен депозиттері 3 585,9 млрд. теңгеге дейін 1,4%-ға (жеке тұлғалар депозиттерінің 45,2%-ы) өсті, шетел валютасымен депозиттер 4 354,8 млрд. теңгеге дейін 2,1%-ға өсті.

Мерзімді депозиттер 0,6%-ға өсті және 12 007,3 млрд. теңгені құрады. Олардың құрылымында ұлттық валютамен салымдар 5 798,4 млрд. теңге, шетел валютасымен салымдар 6 209,0 млрд. теңге болды.

Банктік емес заңды тұлғалардың ұлттық валютамен мерзімді депозиттері бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 8,0% (2016 жылғы желтоқсанда – 10,5%), жеке тұлғалардың депозиттері бойынша 12,1% (12,2%) деңгейінде қалыптасты.

6. 2017 жылғы шілденің соңындағы жағдай бойынша кредит нарығы

Банктердің экономиканы кредиттеуінің көлемі 12 791,9 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға өсті. Заңды тұлғаларға берілген кредиттердің көлемі 8 522,2 млрд. теңгеге дейін 0,4%-ға, жеке тұлғаларға берілген кредиттер көлемі 4 269,7 млрд. теңгеге дейін 1,4%-ға ұлғайды.

Ұлттық валютамен берілген кредиттердің көлемі 9 097,2 млрд. теңгеге дейін 0,7%-ға ұлғайды. Олардың ішінде заңды тұлғаларға берілген кредиттер 0,4%-ға төмендеді, ал жеке тұлғаларға берілген кредиттер 1,4%-ға өсті. Шетел валютасымен берілген кредиттердің көлемі 3 694,8 млрд. теңгеге дейін 0,8%-ға, оның ішінде заңды тұлғаларға берілген кредиттер 1,6%-ға ұлғайды, жеке тұлғаларға берілген кредиттер 6,2%-ға азайды. Теңгемен берілген кредиттердің үлес салмағы 71,1% деңгейінде сақталды.

Ұзақ мерзімді кредиттер көлемі 10 766,3 млрд. теңгеге дейін 0,8%-ға, қысқа мерзімді кредиттер көлемі 2 025,7 млрд. теңгеге дейін 0,1%-ға өсті.

Шағын кәсіпкерлік субъектілерін кредиттеу 3 110,7 млрд. теңгеге дейін (экономикаға берілген кредиттердің жалпы көлемінің 24,3%-ы) ұлғайды.

Салалар бойынша банктердің экономикаға берген кредиттерінің ең қомақты сомасы сауда (жалпы көлемдегі үлесі – 18,7%, өнеркәсіп (14,2%), құрылыс (7,6%), ауыл шаруашылығы (5,9%) және көлік (4,6%) сияқты салаларға тиесілі.

Банктік емес заңды тұлғаларға ұлттық валютамен берілген кредиттер бойынша орташа алынған сыйақы мөлшерлемесі 13,7% (2016 жылғы желтоқсанда – 14,5%), жеке тұлғаларға берілген кредиттер бойынша 18,8% (18,4%) болды.

7. 2017 жылғы шілденің соңындағы төлем жүйелері

2017 жылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасының аумағында 19 төлем жүйесі, оның ішінде Ұлттық Банктің төлем жүйелері, ақша аудару жүйелері, төлем карточкаларының жүйелері мен өзге де төлем жүйелері жұмыс істейді.

2017 жылғы қаңтар-шілдеде Ұлттық Банктің төлем жүйелері (Банкаралық ақша аудару жүйесі мен Банкаралық клиринг жүйесі) арқылы 498,1 трлн. теңге сомасына 19,5 млн. транзакция жүргізілді (2016 жылғы ұқсас кезеңмен салыстырғанда төлемдердің саны 3,3%-ға азайды, төлем сомасы 54,3%-ға ұлғайды). Орташа алғанда, бір күн ішінде аталған төлем жүйелері арқылы 3,9 трлн. теңге сомасына 142,7 мың транзакция жүргізіледі.

2017 жылғы қаңтар-маусымда жеке меншік ақша аудару жүйелері арқылы 254,8 млрд. теңге сомасына 1,5 млн. транзакция жүргізілді (жөнелтілді), 2016 жылдың ұқсас кезеңімен салыстырғанда ақша аудару көлемдері 21,5%-ға өсті. Көптеген жағдайда, ел тұрғындары ақша аудару жүйелерін Қазақстаннан тыс жерлерге ақша аудару үшін пайдаланады – жүйе арқылы жөнелтілген транзакциялардың жалпы санынан 91,8% (1,4 млн. транзакция) және жалпы сомасынан 95,7%-ын (243,8 млрд. теңгені) құрады.

2017 жылғы қаңтар-шілдеде қазақстандық эмитенттердің төлем карточкаларын пайдалана отырып жүргізілген операциялардың көлемі 7,2 трлн. теңге сомасына 242,7 млн. транзакцияны құрады (2016 жылғы осыған ұқсас кезеңмен салыстырғанда транзакциялар саны 33,3%-ға, ал сомасы – 27,2%-ға ұлғайды). 2016 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда қазақстандық эмитенттердің төлем карточкаларын пайдалана отырып жүргізілген операциялардың жалпы құрылымында қолма-қол ақшасыз жасалған

төлемдер саны 35%-дан 45,4%-ға дейін өсті, қолма-қол ақшасыз жасалған төлемдердің көлемі 14,7%-дан 19,2%-ға дейін өсті.

2017 жылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша Қазақстан Республикасында төлем карточкаларының шығарылымын 25 банк пен «Қазпочта» АҚ жүзеге асырды, эмиссияланған және таратылған төлем карточкаларының жалпы саны 17,2 млн. бірлікті құрады. 2017 жылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша төлем карточкаларына қызмет көрсету желісі мынадай: 9,9 мың банкомат, 120,4 мың POS-терминал, 968 банк дүңгіршегі. 2017 жылғы 1 тамызда Қазақстанда төлем жасауға төлем карточкаларын қабылдайтын 72,9 мың сауда кәсіпорындары жұмыс істеді, бұл 2016 жылғы 1 тамызда олардың санынан 24,7%-ға асты.

8. 2017 жылғы тамыздағы жағдай бойынша банк секторы

Қазақстан Республикасының банк секторын 33 банк құрайды.

Жиынтық активтер жылдың басынан бастап 6,8%-ға төмендеп, 23 822,8 млрд. теңгені құрады. Активтердің құрылымында ең көп үлесті кредиттер – 51,7%, бағалы қағаздар портфелі – 17,9%, қолма-қол ақша, тазартылған бағалы металдар мен корреспонденттік шоттар – 13,6% иеленеді.

90 күннен астам мерзімі өткен берешегі бар кредиттер (NPL) 1 727,0 млрд. теңге немесе несие портфелінен 12,8% болды.

Несие портфелі бойынша провизиялар 2 169,5 млрд. теңге немесе несие портфелінің 16,1%-ы (2017 жылдың басында – 1 642,9 млрд. теңге немесе 10,6%) мөлшерінде қалыптастырылды.

Жиынтық міндеттемелердің мөлшері жылдың басынан бастап 7,4%-ға азайып, 21 025,4 млрд. теңгені құрады. Банктер міндеттемелерінің құрылымында ең жоғары үлесті клиенттердің салымдары – 80,3%, айналысқа шығарылған бағалы қағаздар – 6,8%, басқа банктерден және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдардан алынған қарыздар 3,9% иеленеді.

Жиынтық міндеттемелерде банктердің Қазақстан Республикасының бейрезиденттері алдындағы міндеттемелері 2017 жылдың басымен салыстырғанда 7,4%-дан 6,0%-ға дейін (немесе 1 687,5 млрд. теңгеден 1 264,0 млрд. теңгеге дейін) төмендеді.

Жиынтық меншікті капитал жылдың басынан бастап 1,5%-ға азайып, 2 797,4 млрд. теңге болды.

Екінші деңгейдегі банктер ағымдағы жылдың басынан бастап алған таза шығын (ағымдағы шығыстардан ағымдағы кірістердің асып кетуі) 203,9 млрд. теңгені құрады, бұл резервтерді (провизияларды) қалыптастыруға жұмсалатын шығыстардың өсуіне байланысты болды.

Таза пайыздық маржа және пайыздық спрэд тиісінше 5,2%-ды және 4,4%-ды құрады.

9. 2017 жылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша сақтандыру секторы

Сақтандыру секторында 32 сақтандыру (қайта сақтандыру) ұйымы жұмыс істейді.

Активтердің жиынтық көлемі 911,6 млрд. теңге болды, жыл басынан бері 6,4%-ға ұлғайды.

Міндеттемелер 503,4 млрд. теңге болды, жыл басынан бері 10,7%-ға өсті.

Қолданыстағы сақтандыру және қайта сақтандыру шарттары бойынша қабылданған міндеттемелердің орындалуын қамтамасыз ету үшін қалыптастырылған

сақтандыру резервтерінің көлемі жыл басынан бастап 10,0%-ға өсті және 454,0 млрд. теңгені құрады.

Меншікті капитал 408,2 млрд. теңгені құрап, жыл басынан бастап 1,5%-ға өсті.

Сақтандыру сыйлықақылары 2016 жылғы ұқсас көрсеткіштермен салыстырғанда 5,6%-ға ұлғайды және 236,2 млрд. теңгені құрады, оның ішінде тікелей сақтандыру шарттары бойынша қабылданған сақтандыру сыйлықақыларының көлемі 211,5 млрд. теңге болды.

2017 жылғы жеті айдың қорытындысы бойынша «өмірді сақтандыру» саласы бойынша сақтандыру сыйлықақылары 37,9 млрд. теңгені құрады, бұл 2016 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 35,4%-ға артық. «Өмірді сақтандыру» саласы бойынша жинақталған сақтандыру сыйлықақыларының жиынтық сақтандыру сыйлықақыларындағы үлесі 2016 жылғы 1 тамыздағы 12,5%-ға қарағанда 16,0% болды.

Қайта сақтандыруға берілген сақтандыру сыйлықақыларының көлемі 87,4 млрд. теңгені немесе сақтандыру сыйлықақыларының жиынтық көлемінің 37,0%-ын құрады. Бұл ретте қайта сақтандыруға берілген сақтандыру сыйлықақыларынан 86,3%-ы Қазақстан Республикасының бейрезиденттеріне қайта сақтандыруға берілді.

2017 жылдың басынан бастап төленген сақтандыру төлемдерінің жалпы көлемі (қайта сақтандыруға қабылданған шарттар бойынша жүзеге асырылған сақтандыру төлемдерін шегергенде) 44,1 млрд. теңге болды, ол 2016 жылдың осындай кезеңімен салыстырғанда 2,6%-ға аз.

10. 2017 жылғы 1 тамыздағы жағдай бойынша зейнетақы жүйесі

Салымшылардың (алушылардың) зейнетақы жинақтары 2017 жылғы қаңтар-шілдеде 588,0 млрд. теңгеге (8,8%) ұлғайып, 7 273,3 млрд. теңгені құрады.

2017 жылғы қаңтар-шілдеде зейнетақы активтерін инвестициялаудан түскен «таза» кіріс 297,1 млрд. теңгеге ұлғайды, оның мөлшері 2017 жылғы 1 тамызда 2 521,4 млрд. теңге болды.

Міндетті зейнетақы жарналары бойынша салымшылардың жеке зейнетақы шоттарының саны (зейнетақы жинақтары жоқ ЖЗШ-ны есептегенде) 9,4 млн. шотты құрады.

Зейнетақы төлемдерінің сомасы 2017 жылғы қаңтар-шілдеде 134,3 млрд. теңгені құрады.

БЖЗҚ-ның жиынтық инвестициялық портфелінің негізгі үлесін бұрынғыдай, ҚР-ның мемлекеттік бағалы қағаздары мен ҚР эмитенттерінің корпоративтік бағалы қағаздары құрайды (зейнетақы активтерінің жалпы көлемінің тиісінше 42,8%-ы және 32,9%-ы). Өз кезегінде, банктердегі салымдардың үлесіне зейнетақы активтерінің жалпы көлемінен 10%-ы тиесілі болды.

11. Экономиканың нақты секторы кәсіпорындарына жүргізілген 2017 жылғы 2-тоқсандағы мониторинг нәтижелері туралы

Экономиканың нақты секторындағы 2017 жылғы 2-тоқсандағы ахуалды бағалау мақсатында 2017 жылғы шілдеде кәсіпорындарға кезекті мониторинг жүргізілді. Ел экономикасының негізгі салаларын қамтитын мониторингке қатысушы кәсіпорындардың саны 2017 жылғы 2-тоқсанда 2881 болды, оның ішінде орта және ірі кәсіпорындар – 1496. Кәсіпорындарға жүргізілген мониторингтің нәтижесі экономиканың нақты секторында оң үрдістердің сақталғанын көрсетіп отыр, ол алдыңғы тоқсанда байқалды.

2017 жылғы 2-тоқсанда жалпы алғанда нақты сектор бойынша дайын өнімге сұраныс өсу аймағында тұр, диффузиялық индекс (ДИ³) 50,2 (2017 жылғы 1-тоқсанда 50,3) болды. Дайын өнім бағасының өсу қарқыны бәсеңдеді (ДИ=56,8), шикізат пен материалдар бағасының өсу үрдісі сақталды (ДИ=73,4).

2017 жылғы 3-тоқсанда кәсіпорындардың күтулері бойынша дайын өнімге сұраныстың өсуі жылдамдатылады (ДИ=51,1), бұл ретте дайын өнім (ДИ=53,5), сондай-ақ шикізат пен материалдар (ДИ=62,3) бағаларының өсу қарқыны бәсеңдейді.

2017 жылғы 2-тоқсанда кәсіпорындардың инвестициялық белсенділігі жақсарды: инвестицияларды қаржыландырмаған кәсіпорындардың үлесі 32,5%-ға дейін (2017 жылғы 1-тоқсанда – 32,9%) азайды. Осы мақсатқа меншікті қаражатын пайдаланған кәсіпорындардың үлесі 65,0%-ға дейін ұлғайды (2017 жылғы 1-тоқсанда – 64,1%). Инвестицияларды қаржыландыруда банктер кредиттерінің үлесі 5,2%-ға дейін ұлғайды (2017 жылғы 1-тоқсанда – 4,2%).

2017 жылғы 2-тоқсанда кредит және бұрын ашылған кредит желісі арқылы кезекті транш алған кәсіпорындардың үлесі 18,7%-ға дейін ұлғайды (2017 жылғы 1-тоқсанда – 17,3%). Банктердің кредиттері бойынша мерзімі өткен (90 күннен астам) берешегі бар кәсіпорындардың үлесі 3,5%-ды құрады. 2017 жылғы 3-тоқсанда кредит алу үшін 17,7% кәсіпорынның өтініш беруге ниеті бар.

Кредиттер бойынша мөлшерлеме шамалы төмендеді. Теңгемен және шетел валютасымен кредиттер бойынша орташа пайыздық мөлшерлеме деңгейі 2017 жылғы 2-тоқсанда тиісінше 13,8% және 7,7% болды (2017 жылғы 1-тоқсанда – тиісінше 14,3% және 8,1%).

Толығырақ ақпаратты мына телефондар арқылы алуға болады

+7 (727) 270 45 85

e-mail: press@nationalbank.kz

www.nationalbank.kz

---

³ Диффузиялық индекс 50-ден жоғары (төмен) болса, көрсеткіштің өсу (түсу) қарқыны соншалықты жоғары (төмен) болды, 50 деңгейі өзгерістің болмауын білдіреді.